

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
11 Septembrie st. v.
23 Septembrie st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 37.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

I s c h i a.

— De A. Lamartine. —

Ducând ziua spre-alte țermuri, sôrele de noi s'ascunde;
Luna, în tăcuta zare, se rădică 'ncelișor,
Ș'a ei rață printr'a nopții dese 'ntunecimi pëtrunde,
Aruncând pe fruntea-i sumbră vël d'argint strevêdător.

Din a munților 'nălțime undulosele-i lumine
Veți-le ca rîu de flacări, rîpi și còste inecând,
Adormind în vâi tăcute, lunecând peste coline,
Ori departe dintr'al mării sîn lucios reapărând.

Lucirea îndoișă, printre umbre răspândită,
Zugrăvesce ale ăile sarbede întunecimi,
Și tot face ca să 'nôte peste unda poleită
Zare după zare, tôte blând scăldate 'n moi lumini.

Oceanul, nebun de dragul ăstor maluri liniscite,
L'ale lor picióre-si môle furtunosele-i plecări,
Și 'mbrățișând aste sinuri și ostrôve înflorite,
El le răcoresce țermii cu-a lui umeđi sărutări.

Acî ochiului i place să urmeze 'n legănare
Valul care se tot duce și se 'ntôrce murmurând;
E iubitul care stringe în nebună 'mbrățișare
Pe feciôra ce s'opune și se 'nduplecă pe rînd.

Dulce 'ntocmai ca suspinul pruncului ce aromesce,
Plângător și tainic sunet se împrascie pe vînt;
Fi-va un echou din ceruri ce auđul ne răpesc?
Vr'o oftare de iubire dintre mare și pămînt?

El se 'nalță și recade, el renaște și espiră,
Ca o inimă-apesată de dorinți și de simțiri;
În aceste nopți se pare firea 'ntrégă că respiră,
Și în traiul ei se plînge ca și noi de fericiri.

Muritor, deschide-ți sinul l'aste valuri de viêtă
Și de farmecele nopții caută-a te sătura:
Umbra-i să te 'mbeți, te 'mbie, de-a amorului dulcêtă;
Stéua-i cătră cer se 'nalță și-ți lumineă 'n calea sa.

Veți cea flacără departe tremurând peste colină?
E un foc aprins de mîna dragostii ce-astăplă 'n dor:
Ca un crin în mlădiere, amoréza se inclină
Și ascultă cu nesațu pașii scumpului odor.

Frumusețca. în visarea care inima-i răpesc,
Cătră ceruri 'nalță ochii-i ce resfrîng al lor azur,
Și din întemplantare mîna-i pe gitară rătăcesce,
Aruncând pe vîntul serei tainic cînt, duios murmur:

„Vino: liniscea cuprinde spațiul în depărtare;
Vino din rēcôrea nopții împreună să sorbim!
Este césul; vîd: albesce pânza ce se perde 'n zare,
Aducînd pescarul pacînic la iubitul lui cîmin.

„De cînd barca ta departe d'aste țermuri rătăcesce,
Eu privit-am ziua 'ntrégă pânza ei pe mări plutind,
Cum din cuibu-i porumbița cea fricôsă urmăresce
A cîndu-și mîna-și scuturînd, strîlucind.

„Și pe cînd ascunsă 'n umbra țermului sbură pe valuri,
În echou, într' a lui voce, cunoscut-am vocea ta,
Êr a serii adiere, răsipindu-se pe maluri,
Mi-aducea cîntarea-ți dulce ce pe mări se prelungea.

„Cînd mugind s'a spart talazul de cea stîncă spumegôsă,
Stelii mărilor șoptit'am cu drag numele-ți frumos;
Reaprinș-am a ei lampă și-a mea rugă amorôsă
Isgoni în depărtare vîntul rece, furtunos.

„Dar acum sub ceruri totul gustă-odihna ori iubirea:
Undulînd talazul vine să se culce pe prundiș,
Flôrea dôrme pe lăstaru-i, și cu ea întrégă firea
Se restrînge și adôrme într'al nopții inveliș.

„Veți cum mușchiul valea verde pentru noi o însmăltetză,
Cum în cute se 'ncovôie vița oglindită 'n val,
Êr a undelor suflare bucelele imi bălsăméză,
Resfrînd pe a mea frunte florile de portocal.

„La lumina blîndă, môle, de pe bolta cea senină,
Stînd sub crengi de iasomie, glasul nostru vom uni
În dulci cînturi, până 'n césul cînd, pîlînd, luna declină
Spre Mesina, și se perde printre rađele de ăi.”

Astfel cîntă și cu 'ncetul vocea ei se potolesce,
Êr echou 'n amorțire tot mai slab, mai rar atins
D'ale luthului acorduri, bôrelor nu mai șoptesce
De cît liniscea ce nasce din suspinul ce s'a stins.

Cela ce, avându-și pieptul plin de foc și de simțire,
Srb a steli blândă rață, l'astă oră de amor,
Visul scump inimii sale de-ar simți că ntr'o clipire
Se ntrupăză 'n chipul unui scump, nevinovat odor;

Cel ce, stând pe mușchiul roșle, l'a smochinilor tulpină,
Lâng' a undelor șoptire, sub o boltă de azur,
La genunchii-i, ăi și nopțe vocea-i de iubire plină
I-ar șopti, vorbindu-i, numai al suspinelor murmur;

Cela ce, sorbind cu sete respirarea-i adorată
Ar simți pērul ei neted, sărutat ușor de vânt,
Mângăind in sboru-i gingaș pleopa lui inflăcărată,
Ori inele undulose p'a lui frunte resfirând;

Cela ce, oprind in cale cēsurilor trecătoare,
Cu iubirea nlanțuindu-și in ast loc sufletul seu,
Ar nită c' p'aste țermuri vremea încă-i curgătoare,
Fi-va om supus el morții, ori va fi un Dumnezeu?

Noi, pe plaiurile-acestor Eliseuri infforite,
P'aste țermuri unde-Amorul raul și l'ar fi clădit
Și l'ar fi ascuns la plânsul valurilor liniscite,
Și la rațele-adormite ale steli 'n asfințit;

Sub ast cer bogat de vielă și bogat de fericire,
P'aste ripi pe cari-atâta ne plăcea să le privim,
Acest aer d'altă lume l'am sorbit cu mulțămire,
Da, Eliso! ... Și se dice că tot trebui să murim!

Iuliu I. Roșca

inimă-veselă.

Novelă. —

Unu crece, cu viața cea fără măsură face pe
om mulțămît cu traul vieții, se vede, că n'are cunos-
cință despre *Ghiță inimă-veselă* din sat dela noi. Alt-
cum stăruiind cât-de-cat asupra lucrului, ar fi aflat, că
deu, fericirea omului, l'fe acela cine-a fi, stă mai mult
in sănătatea dăruită dela bunul Dumnezeu, apoi in a-
ceea, cum scie omul privi in față nevoile vieții. Decă
cineva nu scie, decăt să alerge după cai verđi, apoi vai
de capul satului!

Isvor de amărăciune nu este greu nimenui a găsi
in lumea acēsta, precum nici sēmēnță de galcēvā. Cine
insē-i bărbat, scie, că pădure fără uscături nu se pōte,
deci se face a nu le mai lua tōte la rēvaș.

Așā se duce-o ăi pe urmele altora, ca să lase loc
celor următoare, cari și ele se vor pierde in negra
vecinicie.

Apoi vieța încă nu este decăt un lanț de ăile,
mai scurt ori mai lung, după cum ți-i ursita.

* * *

Ghiță inimă-veselă n'a moștenit cine scie ce co-
mori dela părinții sei, pentru că se vedeți dumnia vōs-
tră! din moșiora ce-o aveau de-abia putea ține gurile,
ce le avea in casă ș-aceea, necum se mai pōtă cu-
prinde in drepta și in stānga, cum fac, cei, cărorā le
dă mână. A moștenit insē Ghiță o sănătate ca aceea,
că n'are păreche, apoi un suflet pe care rar vânt e-n
stare sē-l mișce din locul seu obișnuit.

C'a fost și el, odată 'n vieța lui, scuturat bine de
niște afurisite de friguri, tocmai pe vremea hurlupilor;
că une-ori i fac cinstea fețele ce-adun bani pe sēma
țerii, nu mult il dōre capul, că asta nu s'a întēplat
lui āntēia dată.

Iai de ici, pui colea, cu o vorbă, faci ce păcate

poți, că sufletul din 6se numai nu ți-l ia nime, și im-
plinesci cele de implinit cum ți ajută Dumnezeu, apoi
intri 6r in brēzdă și mări mai departe. Așā făcea Ghiță.
De aceea, fața lui negriciosă in veci erā seninā și de
pe buzele sale, umbrite de o mustetă dēsă, luată pe
f6rfecă — cum fac tōți dela noi — alunecă, mai o
hore bētrānescă, decă erā singur, mai glume pline de
haz, decă erau mai mulți. De cāte ori grāiā, ochii și-i
inchidea pe jumētate, 6r sprințenele, pe care le avea
imbinatē nițel, și le astringea de abia. Incolea, intrēgā
lui ființă de om mijlociu și indesat, erā imbrăcatā in
haine, ce-i drept, nici prē prē, nici f6rte, f6rte, tode-
una insē grigite și puse omenesce pe trup, 6r nu arun-
cate cu furca, cum le pōrtā mulți.

Fiind Ghiță așā precum avusei cinstea a ve spune,
āncă din copilārie s'a tredit lumea dicēdu-i: „Inimā-
veselă” și așā a remas pānā 'n ăiua de ădi. Și lui
Ghiță se nu credeți, că d6r i-ar fi nēcāz cānd il nu-
mesci pe batjocurā. Nici decāt. Nume ca el la nime!

* * *

Ghiță se deprindea cu ce și repausatul seu tatā,
Dumnezeu sē-l odihnescă, c'a fost bun și darnic incāt
il slugiau pūterile și rēu n'a făcut nici la un puiu de
pasēre. Ghiță lucrā moșiora ce i se cuvenise, și el cu
mulierā și cei trei copii ce-i are, o duce binisor de pe-o
ăi pe alta.

Decă are omul cele mai de lipsă și in casā este
intēlegere crestinescă, pōți dice, că nu-i rēu. Ghiță
lipse mare tocmai n'avea, 6r muere mai āședatā n'am
vēdot. Drept cā el cānd a dat in dăre iusurātului, nu
s'a nita decāt cā l'avea cāntat l'avea cāntat tot din
frunțāși, a fost de cāntat cāntat cāntat cāntat
și ea-l iubia. Incolea, făcātā bine, l'au
lui Dumnezeu. Pōți dice, că s'a nimerit cāntat, cā
bine nu se pōte.

Lui Ghiță nu-i place singurātatea. De aceea la tōte
cele se 'mprumutā cu vecinul seu Nicolae al Șchiopu-
lui, numit și *trunchiul*, cā-i scur și gros bagsēmā. Trun-
chiul e om mai avut de cāt Ghiță, sē 'mprumutā insē
cu acesta, c'apoi scie, că trag 6menii la el la lucru,
din pricina acestuia. Ghiță-i ține de glume, așā cā cea
nici nu sciu cum alunecā lucrul prin mānile lor.

Multe le face așā, cā mai ale dracului nici cā se
pōte, de supērat insē nime pe lume.

Le face așā de pe dos, cā pleznesci de ris, nu alt-
ceva. Am sē ve spun cāteva, ca trecēnd vre-odată pe
la noi și dānd față cu el, sē sciți, cā are sē ve pōrte
și ăiua in amēdā mare cu luminā.

* * *

Trunchiul doritoriu sē vēdā lāngā casā, ce-avea pe
hotar, chēmā pe mai mulți 6nși intr'ajutor, cu carāle.
— Așā-i bine, cā apucādu-te o pl6ie, mări multe, mult
pot face, ș-o scoți la cale.

Dupā ce-au adunat ce-au avut mai in apropiere,
dup'amēdi se duc in *Capetul-fēnațelor*, unde Trunchiul
avea o luncă de cele mai frum6se, culcatā la pōlele
unei coline presārātā cu poene și pilcuri drāgālașe de
stejeriș și mestecān.

Din intēmplare Trunchiul nu-i omul prevederii,
cum e bunā 6rā Vasile de sub bisericā. Acesta, cu 6rnā
cu vērā, ori incātrāu ese la cāmp duce cu sine: Furcā,
greblā, sapā, lopātā, secure, cōsā... C'o vorbā tot le-
liul de unelte, cā nu pōte sci de bunā sēmā, de care
va avē trebuință. Apoi un mārācine, bunā 6rā nu-l pōți
tāiā cu greblā și nici un mușunoiu nu-l imprāșcii cu
furcā.

Trunchiul trebuia sē duc' o secure, ca sē taie tufe
pentru strat sub clāia de fēn, ce-aveau s'o facā. A ui-

tat! Ceialalți sciind, că toate le sînt în bună rînduieală, decă nu i-au durut nu s'au legat.

Secure nu-i! fără tufe nu pot face nimic. În apropiere nu șede nime; caută să trimetă pe cineva chiar pînă acasă.

Toți de toate părțile strigă, să mîergă Ghiță, că el e mai aspru de talpă.

N'avu 'ncătrău, trebui să plece.

Nu merge nici o sută de pași și strigă din respirii, decă are să mai aducă și alt-ceva, ori numai securea singură, că n'are poftă să facă drumul mînzului, cum se dice.

I s'a răspuns, că numai de secure au trebuință.

Se duce Ghiță fluierînd lin printre dinți, de cuge-tai, că sboră.

Nu-i vorbă! să trecă el pe lângă cineva și să nu-i arunce vre-o vorbă potrivită cu obrazul fiesce-căruia, că el se pricepe bine la de acestea.

* * *

Capătul fînațelor nu-i tocmai ici, de aceea, pînă să sosescă Ghiță acasă, pînă să caute securea, pînă să mai isprăvescă cu ea, el scie ce, pînă să se întorcă 'napoi, pînă una altă, fiind că vremea tace și trece, Trunchiul și cu ceialalți să sfătuesc, ca să nu ședă gură căscată, fără să facă și ei ceva.

De ocamdată se pun să cobore niște căpițe de fîn de pe-o cîstă. Acesta trebuia să se întempe muntenesce.

Nu sciu dec' aveți cu toții la cunoscință metodel Moșilor de-a cobori fînul de pe cîstele piezișe; de aceea me incerc a ve da o palidă descriere.

Mai întei și mai 'ntei se ia o prăjină, care se vîră pe sub căpiță din sus în jos, de așa fel, ca aceea, căpița, ridicînd prăjina să se ridice și ea. Acum luînd un stîng se lîgă mai întei de o parte a prăjinei, apoi se 'ncinge căpița pe lângă pămînt, se lîgă și de cealaltă parte de prăjină, să dă apoi cruciș peste vîrf și să 'nodă de parul pe care este clădită căpița. Intemplându-se toate acestea, boii injuțați i lîgă cu tînjala de capătul din sus al prăjinei. Boii decă-i mîi, din firea lor apucă la a josului. Atunci parul pe care este durată căpița, ese frumșel din pămînt și ține cumva ca fînul să nu se rostogolească. Așa fac Muntenii și bine-i așa.

Acum Trunchiului, și tovarășilor sei nu li s'a sfetit nici cu șese boi, ceea ce nu s'a mai audît.

Ceva trebuia să fie, că nu-i bolă fără lîc, dar nu putea nime se scie, că ce.

— Mîi! — dice Trunchiul. Mi-aduc aminte, cum căpița acesta este ridicată de Ghiță. Avem să ne așteptăm la o nebunie de ale sale.

Se pun și ridică bine căpița de-o parte, ăr altul cîntă de ce fel de par s'a folosit Ghiță, de odată cu capul nu vré să iese din pămînt!

Căpița ără făcută pe un păhuiu, pe care Trunchiul anume l'a lăsat, într-o margine, ca făcîndu-se mare, să ședă vîră cu lucrătorii la umbră, cînd mînăncă de amîei. Ghiță avînd indrumarea să facă de așa căpiță, ca să n'o pîtă resturnă vîntul de loc, s'a pus și curățînd păhuiul de crengi și rețedîndu-i vîrfurile a făcut căpița pe el.

* * *

Acuma tocmai, ietă, că și Ghiță s'apropie cu securea. Părerea lor de bine, c'au să tae parul ș-apoi vor face.

Ce să-ți vedă ochii, me rog!

Drept că Ghiță securea o aduce, dar fără lîc de toporisce.

Se prăpădiau de ris.

— Bine, — dice Trunchiul, — dar toporiscea; c'au avut?!

— Drept, — răspunde Ghiță, — insă eu n'am adus-o, ținîndu-me de vorba, ce mi-ați spus-o, că numai de secure aveți nevoie. Am făcut intocmai, nime, cred, că-mi va băga de vină.

Poftesce și-i întorce vorba, rogu-te, decă poți.

Fără a mai da în dreapta și 'n stînga, se pun și trimet ingrabă pe un bățoiu și după toporisce. Acesta a mers repede, că n'ai crede. Pe cînd nici n'ai așteptat, el ără 'napoi!

Cum erau ceia numai ris și voie bună, se pun cu inimă și lucră 'n două cîsuri bune, cît mai ără pînă 'n sîră, ca de altă dată într-o di incheiată. Și după ris n'au pîțit nimic rîu de și e vorba: „După ris plîns“, — „După voie bună supărare“.

Se vede, că nu-s tocmai toate așa, după cum le cred omîinii!!

Cele cu adusul fînului, așa s'au întemplat dară.

* * *

Eră o di de sîrbătoare. Ce fel de di nu mai țin minte. Sciu insă, că ără o di atît de plăcută, cu un aer atît de dulce, că mai altcum, nu se pîte.

De ar fi, vorba cîntecului:

De-ar fi dat, de-ar fi lăsat,
De-ar fi dat de Dumneșeu,
Ce iubesc să fie-al meu!

pîte, că nu m'aș sfi a face niște asemănări ca acestea: Ceriul ără curat ca sinul copilei gingașe — ideaul aspirațiilor mele — pe care o iubesc din adîncul sufletului meu, căreia me 'nchin ca musulmanul la sicriul profetului seu adorat, și vînet ca și mîndrii ei ochi, tînuții la umbra unor lungi gene, asemenea lacului incungiurat de salcii pîtoșe. Aerul dulce ca și privirea ei plină de un farmec ceresc. ăr fluturii sprinteni cu aripele lor poleite, sburau nebunatic și răpiau dela delicatele floricele nectarul dulce, ca și primul sărut de pe buzele ei de vișină despicată. Pîrîul murmurătoriu limpede, ca și fața ei de „Ânger cu pîr galben“. Intrîga natură suridîtoare, ca și gurița-i, ce e un bobocel trîndălaș de trîndafir ce-acum incede a-ș resfiră frunđuțele sale colorate...*

După ce insă, de cele mai multe ori:

Dumneșeu a rînduit
După dragoste urît;
Dumneșeu sfîntul a dat,
După dragoste bănat:

mai că-mi pare rîu pînă și de cele ce le scăpai din pînă și ve rog, să ne întorcem acolo de unde am lăsat. Să urmăm așa după cum ne este obiceiul și atunci nime n'are să s'acațe de noi.

Cred, că și prin alte locuri, dar apoi pe la noi în vreme de sîrbătoare, toți omîinii-s gîțați frumos în haine curate și fie-acelea cum să fie, dar sînt mai scuturați decăt peste săptămână.

Chiar și ulițele sînt măturate de pulbere, încă de sîmbetă sîră, nu numai unde sînt fete 'n pîr, ci pot dice, că pe dinainte la toate casele.

După ce es dela sfînta biserică, prîndesc ș-apoi mai trag cîte-un puu de somn, ca să-și mai odîhnescă cele ose obosite de munca cea grea a cîmpului.

Mai tîrziu întreg satul ese la uliță, tinerii la joc, ăr cei mai în vrîstă la vorbe, că peste săptămână n'au cînd. După cum să întemplă, acum să pun pe prispă la mine, acum la tine; în cele din urmă insă toți s'adună, unde se găsesce și Ghiță.

Ghiță spunea în gura mare, c'avea bun piept, feliuri și feliuri de năzdrăvăni, ce dicea, c'a pașu, unu

cu sémă când a fost prin țera Pământezului, cu cari s'au și bătut. Câți a tăiat, nu pôte ține minte.

Că toate vor fi cu lapte, câte es pe gura lui, nu pot dice, că n'am vëdut cu ochii mei, ș-apoi: „Ce vëd ochii, crede inima”.

În țera Tălianului, dice Ghiță, sânt niște ômeni atât de isteți, că n'am mai vëdut așa ceva. Fac minuni de trebue să dici, că-s cu spiritus! Am vëdut cu ochii mei cum scotea unul foc din el și nu-l ardea, bătăl sê-l bată. Un altul mergea călare în fuga mare numai într'un picior, săriă prin niște cercuri și pică ăr pe cal.

Am invëtat și eu multe dela ei, că eram ușor ca o pénă; acuma însă puține mai pot face, că m'am mai ingreuiat. Me prind însă, că sar peste casă așa cum me vedeți.

Ômenii curioși, și ne mai vëdënd nici în vis de aceste, se remășesc cu el.

Ca vorba cea rea sê lătesce scirea, că Ghiță are sê sară peste casă. O lume 'ntregă s'adună, ca sê vëdă minunea.

Când a vëdut Ghiță, că sânt atâta ômeni, câți în ziua de Paști la biserică, se urcă pe gard — de acolo vrea sê se repedă! — și de-acî zup! drept în mijlocul băltocei plină de glod, ce se găsiă în dricul drumului. Pușini au ramas, cari sê nu mERGă câtră casă sê se schimbe din nou, că așa erau de stropiți, că 'ntră ômeni nu mai putea sta. Nici tu ris și păcălitură ca aceea!

Ghiță ș-atunci, de și intinat și el cum se cade: „Am sê merg acasă sê mânânc, c'am o poftă de tot bună și n'aș vrea sê mi se strice 'nsedar!”

* * *

Intr'un an umblau niște măsurători împărătesci de luau în sémă locurile, ce le au ômenii. De ce? sciți și dumnîa vöstră destul de bine, fără ca sê ve mai spun eu. De dimineța până sêra ei erau tot afară la câmp, așa, că leguma, decă vreu sê mânâncă tocmai de aceea, trebuia sê ș-o ducă fertă gata de acasă. La amëdi făceau foc ș-o încălțiau numai, nimic mai mult!

Fiind că ei, măsurătorii, nu erau pricepuți cu locurile, aveau totdeuna trei-patru săteni cu ei, cari le dau lămuririle, de care aveau nevoie și mai făceau și altceva, ce eră de trebuință.

Ômenii erau rënduți după fumuri, ađi dela mine, dela tine și încă dela ôre-care-va, mâne mai departe, dela alții, până sê sfirșesce întreg satul. Atunci decă e de lipsă, sê 'ncepe ăr din cap.

Eră rëndul lui Ghiță.

Trebue sê ve spun, că numai unul sdrobiă așa mai rêu dulcele nostru graiu strămoșesc, pe când celălalt în astă privință eră butuc în ușa.

Eră aprôpe sôrele de amëdi și pe măsurători începea a-i mânca la inimă.

— Se merge Ghiță la pödure și áduce la noi niște lemne uscat, che vrem se munche de-amëdi și trebui se 'ncălțesce la muncare, — dice, cel ce tot sê mai pricepea ceva și pe românesce.

— Bine! — dice Ghiță, — așa dar numai lemne uscat trebuesc s'aduc, verđi ori jilave nici decăt!

— Uscat, uscat, apuci la noi!

Vine-amëda. Nemții nu mai pot lucră de fôme. Ghiță nicăiri.

Tovarășii lui Ghiță se pun și scoțënd din straițele lor de porlog clisă afumată, cêpă și mai niște pâne, drept că ceva cam murguță, dar cu saț — s'asêdă pe érba verde, țipă un prând de cele popesci, desertând câteva cofe de apă. Sê pun apoi la odihnă, ș-ascultă câțelul pământului.

Nemții, lăsați jingași dela Dumneđu, de cât sê mânâncă fiertura rece, după cum facem noi și totuși nici capul nu ne dôre, mai bine rabdă până li se lungesc urechile de fôme.

În cele din urmă, ca sê mai uite de nêcaz, sê pun ăr la lucru. Făceau doi-trei pași și aruncau ochii încătrău apucase Ghiță a merge.

Ghiță cugetai, că l'a inghițit pământul.

Tôtă după-amëda așa s'a trecut, că Românașii noștri vôiși rideau, c'aveau de ce, ăr bieții Nemți sciea Dumneđu cum au mai dus-o.

Cu sêra odată étă, că vine și Ghiță c'un braț de hrêscuri uscate ca scrumul.

— Tu batut joc la noi, che nu adus lemnele. se putem munche; noi arêta pe tine 'n sus la cei mari, ca sê 'nchide la tine, che n'âsculte porunche la noi...

— Me rog de ertare domnule, i taie vorba (Ghiță, că eu nu-s de vină!

„Mi-ați đis s'aduc numai lemne uscate. În pădure ori cât am căutat, dar uscate cum cereți dumnîa vöstră n'am putut află. A trebuit s'ascept până sê se usce bine, ca sê nu-mi aud. Acum tot dumnîa vöstră de câtră pădure!

Mergënd acasă, se duc de-auna la primărie ca sê se jeluêscă.

Ghiță tot cu lemnele 'n brațe. Când se între, dice câtră Nemț: „Fi bun ține un pic hrêscurile acestea, până-mi iau pëlêria din cap, că n'aș vrê sê mi se dică, că n'am fost pe unde sê vinde omenia”. Nemțul al dracului a priceput ce vrê Ghiță, deci n'a lăsat sê fie ăr păcălit.

Întră Ghiță la primărie cu pëlêria 'n cap și cu hrêscurile 'n brațe, sê rógă însă de iertare, că Nemțul e de vină, ne vrënd sê țină de lemne până sê-si iee pëlêria 'n mână. Niste mai mari...

Ris' a primăriei; ris' au toți de se clăneau pe reții, ađind cele sêvêrsite de Ghiță 'n ziua aceea.

De alt-cum a promis Nemților, că va pedepsi pe Ghiță. Însê vorba ceea: „Înteleptul făgăduesce și nebunul trage nădejde”.

* * *

Eră vorba, scia lumea tötă, că Ghiță făcuse niște lucruri ne iertat a se face. Cu voie, fără voie. scie Dumneđu, părintele tuturor.

Ghiță pentru fapta sa trebuia sê primêscă pedêpsă, ca sê fie spre invëțătură lui și-si altora.

Se dete de scire lucrul acesta, din partea celor chieamați, ca cine vrê sê pôtă fi de față și sê vëdă cu ochii sei cele ce trebuiau sê se întemple.

Ghiță nu pôte sê nu-și cerce norocul și de astă-dată.

Merge-acasă la cel mai mare, și după ce-i dă bine cum se cade la un om de cinste, și mai mare ce-ți este, îl agrăesce: „Domnule, Dumneđu sê te 'ncarce de bine și sănătate atât în lumea asta, cât și 'n ceea ce va sê fie, rogu-te fă cumva și cumpênesce pe altul, în locul meu la lucrul sciut, că eu cum nu-s deprins cu de-al de-astea, m'oiu bolnăvi numai, ș-apoi cine scie ce și cât mi-a trebui până m'oiu vedé ăr sănêtos, cum, lădat sê fie Dumneđu, me gășesc de astă-dată.”

Potrivitu-s'a gluma lui Ghiță, nu s'a potrivit, s'o lăsăm, ve rog, de astă-dată lucrul incurcat, că totuși tare puțin ne privesce.

* * *

Așa este Ghiță pe când am avut acum cîntea a ve spune.

El, Ghiță-i omul care 'n tôte furtunile vieții scie sê-si păstreze cumpêtul și dintr'o sută una decă nu ese la cale după mintea sa.

Logodire la Nozairiani.

Chiar nesfetindu-i-se, se mulțămesc cu credința ce-o are 'n inima sa, că el a făcut din parte-și totu' ca să incungiure răul, și rămâne deci cu *inimă-veselă*.

Fericirea 'n viață n'are s'o aștepte nime dela alții, ci dela sine însuși, căci alții se trudesce ca lor să le fie bine, de tine puțin îi dore capul.

De aceea ține 'n minte vorba bătrânească :

Cumu-ți așterni, așa dormi :
Cumu-ți sărezi, așa mănânci.

Gr. Sima a lui Ion.

Tinărul și feta din Gopeși (Bobesci).

Ochii-ți negri, dragă fetă,
Ce-arunc rațe dulci d'amor,
D'o dorință infocată
Me aprind cu focul lor.
Lasă-me, scumpă feciură,
Să-ți sorb cu un sărut...
— Ochii-mi sunt scumpă comoră,
Tinere cu graiu plăcut;
Nu voiu să-i săruți, mi-e frică,
Fugi! n'am ochi de sărutat.
— Buzele-ți, dragă fetică,
D'n hujor viu, infocat,
Me atrag cu îmbetare,
De amor par că-mi șoptesc.
Lasă-me 'ntr'o sărutare
Să-ți spun dragă: te iubesc.
— Rumenela și-va lua șorol
Sub sărutu-ți infocat;
Nu voiu tristă să-i duc dorul,
N'am buze de sărutat
— Albu-ți pept, dragă copilă,
Lasă-me să-l strâng p'al meu.
Sunt nebun d'amor: ai milă,
Dă-mi, fetică, 'n schimb p'al teu.
— Numai unuia in lume
Eu amorul meu voiu da:
Celui ce-mi va da-al seu nume
Dicând: fii soția mea".
.....
El și Ea se cununară
La biserica din sat.
.....
„Acum, scumpă soțiură,
Da-mi-vei tu un sărutat?"
Ea șoptește: „Acum da!
Căci, iubite sunt a ta."

Dan Dry.*

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

71) *Svêrcolire, svêrgolire*. Acest verb se întrebuințează mai mult reflectiv, și înseamnă: se volvere, se tor-

* Un nou colaborator al nostru. Dsa revine dintr'o lungă petrecere în Macedonia, aducând cu sine un bogat mănunchiu de „Flori Macedoniane“, cari, suntem siguri, vor face plăcere cetitorilor „Familiei“, în ale cărei colone se vor publica pe rând.

N. Red.

quere, se flectere, incurvescere, detrectare lat.; se tor-tiller, se rouler, se vouter, flechir, se debattre fr.; sich wenden, sich wälzen, sich winden, sich sträuben germ. „Vêrcol“ și „vêrcoli“ nu se aude în graiul bănă-țenesc

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 457 derivăză cuvântul „svêrcoli“ dela paleo-slov. „kolovratu“: rhombus lat., radwinde germ.; „kolovratiti“: circumagere lat., umdrehen germ.; dela rus. „kolovoriti“, pol. „kolowrot“, boem. „kolovrat“, neo-slov. croat. sêrb. „kolovrat“, cari toate cu puțină des-tingere au același înțeles și sunt compuse din „kolo“: rotă, și „vratiti“: întorcere (vertere). Dl Cihac dă cumcă „vêrcol“ ar sta pentru „vêrtecol“. Dar aceea etimologie a dlui Cihac este foarte rătecită, pentru că nici forma (materialul) nici conceptul cuvântului nu con-ced o astfel de derivățiune din elemente slave. Dl Cihac lasă neexplicat pe „s“ dela începutul cuvântului, și presupune metatesa lui „vratiti-kolo“ din „kolo-vratiti“ spre a esoperă pe „vêrcoli“ și „svêrcoli“. De aci se vede până la ce absurditate întortochăză din preocu-pare domnii filologi slavisti etimologiile limbei daco-romane.

Dicționarul Academiei române de Laurian și Mas-sim. București 1871, pune cuvântul „svêrcolire“ între cuvintele străine din glosariu.

Etimologia cuvântului „svêrcoli“ și „svêrgoli“ este de o admirabilă urdătură de limba romană rustică. Și de astă dată ne conduc dialectele italienești de minune pe urmă. Estmod aflăm în Rosa: Dialecti di Bergamo e Brescia, Bergamo 1857 pag. 71 „svergolă“ pentru: torcere come una verga ital., adică: flechir comme une verge fr., sich biegen wie eine ruthe germ. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 853 stă „svergolă“, pentru: sbiecare, storcere, s.

germ. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Mi-lano 1845 pag. 313—314 aflăm „svergolas“ și „svirgu-las“ pentru: curvarsi, inbarcarsi, ingombarsi: dicesi di legno ital., va să dică: a se instrâmbă, cu privință la lemne. Monti deduce cuvântul dela „vergere“ lat., pen-tru: piegare (inconveia) ital. În Biondelli: Dialecti gallo-gallo-italici, Milano 1853 pag. 84 și 288 stă „svergol“ și „svergolă“ drept cuvânt în dialectul genoves, piacen-tin și lombard, cu semnificațiunea de: sbieco, storto, sbiecare, storcere ital.

Drept aceste rădăcina cuvântului zace în „verga“ pentru „virga“ lat., verge fr., ruthe, gerte germ., de aci apoi s'a format verbul „vergere“ lat., care a) în latini-tatea clasică înseamnă: a se aplecă, a se închină, era b) în latinitatea evului de mijloc, după Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aeta-tis, Francofurti a/M. 1857 pag. 612 apoi Diefenbach: Novum glossarium latino-germanicum, Francofurti a/M. 1867 pag. 379 înseamnă: a se aplecă, a se inconveia, a se întorče; drehen, wenden, in wirbel drehen germ. — Din „verga“ și „vergere“ s'a format apoi „vergula“ și „virgula“, de aci în urmă verbul: „vergulare“ și „vir-gulare“ precum se pôte vedē în Diefenbach: Glossarium latino-germanicum 1857 pag. 622. Din „vergulare“ în urmă s'a format „vergolare“, și cu prepușetiunea „ex-es-s“ „svergolare“, cu semnificațiunea: a se instrâmbă, inconveia ca o nuéuă, ca o jordă seu vergéuă, chiar astfel precum dăce Rosa: Dialecti di Bergamo e Brescia, 1857 cumcă „svergolă“ înseamnă: torcere come una verga ital., adică: a se inconveia, a se sucă ca o nuéuă; sich wie eine ruthe drehen, winden germ. Deci ecă încă un cuvânt străvechiu de limba romană rustică în limba daco-romană.

72) *Spoire, spoelă*. Cuvântul „spoire“ are lipsă de o definițiune mai pozitivă decât aceea, care se află în

dicționarele române. În graiul bănățenesc: „a spoii o casă” nu înseamnă nici odată „a o albi cu var”, căci pentru acesta procedură avem verbul: a vărui: blanchir fr., ausweissen germ. Cuvântul „a spoii” cu privință la case înseamnă după graiul bănățenesc: a da unei case prima lipitură (crusta) cu muruella, * crepir fr., mit Mörtel bewerfen germ., care muruella devine apoi de regulă și netedită. Peste atare muruella apoi se văruește casa. Va să zică cuvântul „a spoii” și „spoiela” înseamnă: a lipi, a blăni, a îmbrăca un obiect cu ceva mai gros, mai masiv: endnir d'un couche de qch., plaquer fr., mit einer schicht belegen, plattieren germ., d. e. casa aceasta este spoită numai cu muruella, dar încă nu este văruiată; omul acesta este drac (diavol) spoit cu pe de om; căldările, vasele de cuină sunt spoite cu staniol (zinn germ.), adică cu călăiu, va să zică: sunt călăisite; potirul bisericeii este spoit cu aur, adică: este aurit; omul acesta are numai o spoelă pe din afară, dar nu are nici o cultură. Însemnăm aci, cumcă dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 358 în conglăsuire cu graiul bănățenesc mai bine are definit acest cuvânt.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 358 derivă cuvântul „spoire” din elemente slave, dela paleoslov. „spoit”, „stpoit”: conjungere lat., „spojenije”: conjunctio lat.; dela rus. „spaivali”, „spajati”, „pajati”: sonder fr., sondiren germ., „spoif”, „spaika”: sondure fr., löthung germ.; dela polăc. „spajac” (spaiaci), „spoic” (spoici): joindre, attacher, sonder fr., zusammenfügen, anheften, löthen, schweissen germ.; dela neoslov. croat. sârb. „spojiti”: cramponner, sonder fr.; ankammern, löthen germ. Dar acesta etimologie a dlui Cihac pe lângă totă aparința sa, nu este adevărată, căci înțelesul logic stă în contră.

Dl Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latium, Vindobonae 1862—65 pag. 872 sub „spoit”: conjungere lat., încă aduce în combinațiune și pe sârb. „spoit”: conferrumino lat., zusammenlöthen germ., împreună cu pe polăc. „spolj”: junctio lat., zusammenfügung germ., dar dl Miklosich s'a ferit a derivă cuvântul românesc din acele rădăcini slave, pentru că a bună seamă a observat, cumcă înțelesul logic nu conține o astfel de derivațiune.

Dicționariul Academiei române de Laurian și Massim. Bucuresci 1871 deduce cuvântul „spoire” dela „expolire” lat., polir, lissier fr., ausputzen, poliren germ.

Cuvântul „spoire” este ca și „streșina” de sub nr. 34 pe lângă totă asemănarea cu limbele slave de o faimosă origină de limba romană rustică. În Morri: Vocabolario romagnolo-ital., Faenza 1840 pag. 736 aflăm „spoja” pentru: „sfoglia” ital., esplicând Morri mai de parte astfel: „quelle falde di pasta, di cui si fanno pappardelle, lasagne e simili. Incrostatura, superficie, o coperta di pietre, di marmi, o stucchi che si fa alle mura. Far una spoja: incamiciare, ricoprir per di fuori chichesia con calce o altro”. Adecă: Acele foi seu pături de aluat (plămăditură) din cari se fac tăietei (tagliatelli ital.) și alte asemenea. Scortia, suprafața, seu acoperirea de petri, de marmori, seu stucături cari se fac la ziduri. A face o „spoja” (spoia): va să zică, a îmbrăca, a acoperi pe din afară orișice cu var, seu cu alta ce”. Cuvântul italianesc „sfoglia” cu care traduce Morri pe „spoja” dialectal, înseamnă: frunze, frunzulite, seu lipituri subțiri de metal, de petri etc. „Sfogliare” ital., este verbul dela „sfogliare”. Este evident, cumcă „sfogliare” ital. este compus din „es-ex-s” și foglia: foie, și are semnificațiunea de: a acoperi cu foi, cu pături ceva, plaquer fr., plattieren germ. Și cuvântul foie: fo-

lium lat.; feuille fr., blatt germ., încă suna foja (celesce: foia) în dialectul romagnol. În Toni: Vocabolario bolognese ital. Bologna 1850 pag. 387, apoi în Azzi: Vocabolario ferrarese-ital. Ferrara 1857 pag. 287 încă aflăm „spoiia” și „spoja” pentru: sfoglia ital. În urmă în Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 stă „spolă” pentru „sfogliare” ital.

Așa dară este documentat, cumcă cuvântul „spoire” este format din „foia”: folium lat., foglia ital., care prin compusețiune cu „ex-es-s” a devenit „sfoglia” ital., și „spoja” în dialectele italienești, de unde verbul „sfogliare” ital. și per asimilațiune „spojar” în dialectul romagnol, cu semnificațiunea de: a acoperi, a blăni, a îmbrăca un obiect cu foi, cu pături de metal etc., seu: a lipi, a da suprafața cu muruella la o casă, la un părete etc.

Deci încă un cuvânt, ca și „streșina” de sub nr. 34, de o străveche origină de limba romană rustică, care are numai la aparință o dinamică omogenă desvoltare cu idiomele slave, dar fiind elementele eterogene, se vede că și înțelesul logic a trebuit să fie altul.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

L a c r ă m i l e.

Doctorul E. Decaisne, într'un articol publicat în „La France”, dăce că rolul mai mult seu mai puțin însemnat ce-l au lacrimile în deosebitele bôle, mai cu seamă din punctul de vedere al pronosticului, a fost foarte puțin studiat până acum; de aceea își propune a trată acesta chestiune. El începe prin a descrie aparatul lacrimal și a arăta care este mecanismul secrețiunii lacrimilor.

Organul care secretă lacrimile se numește *glandula lacrimală*. Aceasta este un mic corp care se află într'o gropiță la partea anterioară și esternă a boltei osoase a orbitei. Acesta glandula varsă lichidul lacrimal prin șapte seu opt mici tuburi cari se deschid prin mici găuri la partea internă a pleopei superioare. Mișcările alternative ale pleopelor fac să apară lichidul lacrimal pe globul ochiului. Grație acestui lichid, care îndulcesce frecarea, organul vederii nu se usucă în partea sa espusă la aer.

În starea normală, lacrimile curg d'afară în intru, îndreptându-se spre unghiul intern al pleopelor și urmând panta triunghiulară formată prin unirea pleopelor. Când lacrimile au ajuns în unghiul intern al pleopelor, ele se adună într'un fel de sac numit *sinus lacrimal*. De aci lacrimile curg în așa numitul *canal lacrimal*, care se află în osul nasului, și apoi cad în nări.

Când cineva se află sub influința unei pasiuni triste seu a unei emoțiuni ôre-care, lacrimile curg în abondanță, și canalul lacrimal fiind pră strîmt ele se varsă pe obraz și iundăză totă fața.

Acasta obstrucție a canalului lacrimal dă câte o dată nascere la o tumoră lacrimală de mărimea unui bob de mazăre situată la rădăcina nasului, de desuptul unghiului intern. Acesta tumoră este formată din întinderea sacului lacrimal umplut de lacrimi, care pôte să se umple și să se rupă, care ajunge adesea să formeze o *fistulă lacrimală*.

Darwin a observat, că ori de câte ori mușchii cari îngustă ochiul se contractă cu energie pentru a protege ochii apăsând vasele sanguine, secțiunea lacrimală devine din ce în ce mai mare și lacrimile curg în abondanță pe obraz. Ori-ce emoțiune pôte să producă acest fenomen. Copilul nu începe să verse lacrimi de cât la etatea de două, trei seu patru luni.

„Muruella”, în părțile Lugoșului și pe alocurea în Bănat, se numește: mortier, ciment fr., mörtel germ.

Acăsta se esplică prin aceea, că glandulele lacrimale nu se află în totă activitatea funcționării lor în acăsta antăia perioadă a vieții. Până la acăsta etate, copilul prin urmare nu plânge, ci numai țipă.

Risul pră mare, risul cu hohot pōte să facă asemenea a curge lacrămile. Când cineva are o tusa violintă, mușchii ochilor se contractează și lacrămile încep să curgă; asemenea când cineva suferă de bōla de mare.

Donders a observat că atingēndu-se pleopa c'o haină, se manifestă niște spasmi în mușchii cari incongiōră ochii și lacrămile încep să curgă în timp de peste o oră.

O altă funcțiune a lacrărilor consistă din intrarea prafului său a unui corp ore-care străin în ochi.

Presința seu lipsa lacrărilor are în casurile de bōlă o însemnătate reală. Se scie că nebunii sūnt supuși la tot felul de emoțiuni. Adese parocsismul nebuniei încetază prin curgerea lacrărilor, și se citēză chiar în acăsta privință însănătoșiri durabile. Esquirol în „Tratatul seu despre bōlele mintale“, aduce un cas în acăsta privință c'o femeie, care, fiind atinsă d'o bōlă mintală, s'a vindecat, prin plâns, după trei săptămāni.

Doctorul Drowne observă același lucru; după el acăsta crisă favorabilă a lacrărilor se observă la cei isterici.

Acum căți-va ani, ȳice doctorul Decaisne, am ingrigit p'o femeie isterică, ș-am constatat că durerile cele mari sūnt adesea liniscite prin lacrāmi.

Ovidiu a avut mare dreptate când a ȳis :

„Expletur lacrymis egeriturque dolor“.

„Lacrāmile ușurează și micșorează durerea“.

Cine nu scie asemenea că lacrāmile sūnt contagioase mai cu sēmă la femei. Destouches a ȳis în „Glo-rioux“ :

„... O femeie plânge, o altă va plânge; și tōte vor plânge...“

Horatū a exprimat aceeași cugetare în „Arta poetică“ :

„Ut ridentibus arrident, ita flentibus adflent“.

„Cui-va i vine să ridă cu cei cari rid, și se plângă cu cei cari plâng“.

Tōte mișcările cele mari ale inimei sūnt contagioase.

Mai cu sēmă pentru prognosticul bōlelor copiilor, lacrāmile au o însemnătate netăgăduită. Trousseau ȳicea că în dată ce un copil plânge, bōla sa nu este grea. Hippocrat ȳice asemenea în aforismele sale, că „dēcă copilul plânge, se va vindeca; dēcă nu plânge, este în pericol de mōrte“.

Prin copilul care plânge se înțelege numai acela care pōte să verse lacrimi, adecă care a trecut peste etatea de douē, trei seu patru luni.

„Imi voi aduce totdeuna aminte, ȳice doctorul Decaisne, de un copil de patru ani, bolnav de meningită. Imi pusesem tōte silințele pentru a-l scăpā; il credeam pierdut, când d'odată începū să-i curgā lacrimile și se-și vină în simțiri.

„Sărută-me, sărută-me, ȳise copilul, adresādu-se cătră mama sa.

„Acestea fură cele d'antēi cuvinte ce putū să pronunțe bietul copil; apoi adormi liniscit, fără să se mai pōtă observā nici o simptomă de friguri. Peste câteva ore, copilul erā cu totul bine.

„Atunci înțelesei și mai bine ceea ce pot să facă lacrāmile, numite, cu drept cuvēnt, sângerē „sufletului“; atunci imi adusei aminte de versurile poetului :

„Dēcă cineva plânge visānd, lasă-l să plângă fără a cercetā cauza.

„A plânge este un lucru dulce și adesea bun pentru omul, vai! care este apăsāt de sōrtă.

T.

Idei și principii economice.

7) Concentrarea ȳomenilor în pră mari orașe nu este un progres de cultură, astfel de orașe pră mari influințēză în mod păgubitor asupra societății și sūnt cuibul pauperismului.

8) Valōrea unei materii stă în proporțiune inversă cu cantitatea muncii întrebuintată pentru prefacerea lui spre scopul trebuinței, prin urmare munca de și pōte fi fōrte prețioasă mārind valōrea obiectului, nu se pōte însă considera ca adevērată și singurā mēsūră a valōrei.

9) Dreptul de a lucrā pentru îndestulirea lipșilor vieții, este un drept natural al fieșce-cārui om din societate; statul este datoriu a protegia munca, căci principalul lui scop constă, în o mai sigură și mai bună satisfacere a trebuințelor cetățenilor sei.

10) Nefiind fie-care om capabil pentru aceeași muncă, ēnsuși natura a ingrigit pentru împărțirea seu individualisarea ei după ēnsușiri și aplicări individualē.

11) Împărțirea muncii este fiica progresului, căci desvōltă calitățile individuale ale lucratoriului, prin acăsta înmulțesce producțiunea și ușurează schimbul.

12) După natura lucrului nēmum omenesc lucrēză mai antēiu pāmēntul cel mai puțin fructifer (dēluri — munți) și numai mai târȳiu după înaintarea în civilizațiune începe a lucrā pāmēntul cel mai bun în șes, prin desecarea bălților, canalisare etc.

13) Munca (mecanică ori spirituală) trebuie să fie productivă, prin muncă neproductivă perde singuraticul și societatea folosul, ce l'ar fi cāștigat dēcă puterea de lucru s'ar fi întrebuintat în mod folositor.

Nu numai neproductivă, dar chiar păgubitoare se consideră acea muncă spirituală care se pune în serviciul purtării unei cōmplicate și artificioase māsine de guvernare; funcționarii cari pōrtă acea māsina și numeră cu sutele de mii nu au alt scop decāt interesul lor personal cu scop a mātine cu ori ce preț postul lor, a ține poporul sub tutelă și a-l priveghiā până în cele mai intime ale sanctuariului familiei.

14) Munca e isvorul la tōtă averea nōstră, când însă într'o țēră munca nu se mai caută, nu se plătesce în proporțiunea valōrei ei, se nasce starea aceea nesănătōsă socială ce se numesce pauperism, acăsta stare duce la perderea libertății și a independinței.

15) Elementele primordiale ale producțiunii sūnt : capacitatea profesională, capitalul, materialele prime și munca; fără întrunirea acestor elemente, de o prosperitate economică și cu atât mai puțin de o prosperitate politică nu pōte fi vorba, deci viitoriul unei țēri stă în legătură cu desvōltarea ei economică.

16) Tēma de pră marea îmbunătățire a pāmēntului, care ar duce la sārārte — la un proletariat agrariu — nu este întemeiată, ci tocmai din contra în aceea stă adevēratul progres.

Concentrarea de latifundii în māni puține creeză o stare anormală și un proletariat agrariu. În Francia vedem casul prim, în Anglia și India cel din urmă.

17) Fii tare dēcă voiesci să trăiesci, tāră se cāștigă însă numai prin sciință și avere.

18) Până când vieța antică își avea principiul esistenței sale și stăpânirea omului asupra semenului seu (sclavia); este din contra ținta vieții moderne domnirea omului asupra naturēi, și gradului acestei predominări mēsūră gradul civilizațiunii sale.

19) Ideea unui stat modern este aceea a unui aședemēt care să inlesnēscă desvōltarea tuturor elementelor de viēță dintr'un popor, spriginind pe cei debili și moderānd pe cei tari.

Ioan Roman.

SALON.

Amintiri de călătorie.

I.

(Plecarea).

Reintors în orașul bucuriilor, căldurilor și prafului, obosit de petreceri și primblări, înod firul îndelung curmat al cronicelor mele.

Mult am stat la cumpănă până să se me hotăresc în sfârșit a pune mâna pe condeiul de cronicar, ce dormise un somn dela plecarea mea lângă călimara din care negreala dispăruse de mult. A trebuit să trecă aproape două săptămâni de nehotărare, până să-mi iau odată eroica hotărare de a mi întinde de 'nainte un vraf de hârtii și a scrie cu litere mari în capul celei de d'asupra : „Cronică bucurescă”. Căci nu e de loc ușor să reincepi a scrie după o odihnă de o lună încheiată, în care nu ți-ai adus aminte că ai învățat să scrii de cât numai pentru a adresa una ori două scrisori de rigore familiei, și tot p'atâte altele prietenilor, și aceste destul de cacografate, cu totul laconice și fără nici o calitate stilistică.

D'altfel acesta odihnă de 30 zile de concediu, e cu mult mai obositoare chiar decât munca cea mai înviersunată pe care ar săvârși-o cineva în lunile-i delucru, căci, departe d'a o petrece în linisce, o întrebuițăm în a ne obosi cât s'ar pute mai mult și numai reveniți înapoi, reîncepând lucrul întrerupt, simțim totă nevoia ce-aveam de odihnă. Atunci decă putem smulge obositărilor noastre ocupațiuni câte-o oră de libertate, apoi o trecem într-o completă lenevire.

Astfel mi-am petrecut scurtele intervale în cari puteam să fiu al meu și, prin urmare, al d-v., până 'n ziua în care me gătisem să-mi făuresc cronică. Nu-am apucat însă să scriu un rând, când o rudă și prieten me 'ntîmpină cu propunerea de a lua parte la o serbare de caritate. Cestiunile de binefacere, trebuind să aibă totdeauna înțelesul asupra tuturor celor alte cestiuni, etă cronică-mi sacrificată pentru acest scop.

Astăzi, când conștiința mi-e împăcată că mi-am făcut datoria de om, pot întârzi mai mult de a-mi face și pe cea de cronicar?

Nu! de sigur, și pentru că în giurul meu nu găsesc tocmai tot ce mi-ar trebui pentru o cronică Bucurescă, schimb titlul în : *Amintiri de călătorie*, căutând a ve face icóna unei vieți d'o lună petrecută pe munți și prin văi.

*

Sărmani desertori ai muncii de toate zilele! cu ce nerăbdare așteptăm ziua când să schimbăm lucrul cu care ni se urise, pe odihna cu care asemenea ni se vauri! Căci mai curând ori mai târziu nostalgia vechilor deprinderi: căminul pe care l'am părăsit, prietenii de cari ne-am despărțit, munca cu care ne-am obișnuit, ne readuc acolo de unde am plecat.

Ziua de pornire e hotărâtă. (Despre direcțiunea pe care-o vom lua, oh, aceea-i hotărâtă încă d'acum un an.) Dar până atunci mai sînt câteva zile. Vai! cât de încet trec clipele! Și cât de lungi ni se par zilele! De două ori ca cele de până acum. Orașul, părăsit de o mare parte din locuitorii sei, cari încă de pe la 15 ale lunii maiu încep a desertă, e aproape pustiu; petrecerile sînt plicticoase, spectacolele nesărate, concertele adormitoare, nopțile nesfîrșite.

În fie-care și trebuie să ne cumpărăm câte-un nimic pe care-l credem de neapărată trebuință în noua viață pe care o vom duce peste câteva zile. În fie-care seară, întorși acasă, ne uităm să vedem decă giamantanul, paltonul și toate lucrurile de călătorie sînt la îndemână.

Eră-ne 'n ajun! Musafirii veniți să ne ureze călătorie bună odată plecați, dăm fuga la giamantan. Și strînge, și-aseză și 'ndesă! Giamantanul e gata, paltonul strîns în curele . . . O noapte de odihnă frământată de nerăbdare, și ziua se ivesce zimbătoare. Răpide o trăsura de pițetă, o raită pe la rudele cele mai de aproape și apropiate, și : „la gară, birjar!”

E pră de dimineță și mai e mult până la plecarea trenului. Cu toate aceste lume ca la Moși și gălăgie ca la tîrgul . . . vechiturilor, după cum dicem noi când vrem s'arătăm culmea ingrămădirei omenesci.

Trăsurile vin mereu. Mulțimea compusă și din cei cari pleacă și din cei cari rămân, umple spațiosul vestibul al gurei Tîrgoviste, salele-i nesfîrșite, saloanele-i elegante, bufeturi bine capătuite și întinsu-i peron de asfalt. La fie-ce pas trebuie să te lovești în cotele sînu în pept cu cineva, la fie-ce moment să asvîrli sînu să primești o ploie de iertăciuni : „pardon!” e la ordinea zilei în încurcătura generală ce domnesce. Casierul e amestec în fața stăruitorilor cereri cu cari îl asediază lungul șir de călători ce se 'ndesă la ghișet, fie-care vrînd să-și procure biletul cu un moment mai 'nainte. Tacsatorii, zăpăciți de 'naintea mormanelor de lădi și pachete, cufere și colete, ce cresc neconținut. Hamalii, uluiți de reclamele pasagerilor cari își cer cutiele, giamantanele, legăturile și toate mărunțișurile ce li se îndreptășe.

În sfîrșit un : bang, bang, bang, s'aude : E semnalul care sună pentru antea ora, dar fie-care se grăbește să-și ocupe locul într'unul din numeroasele vagoane ce se 'nlănțuiesc în lung șir. Locomotiva, în neastîmpăr, se tot duce și se 'ntorce pe șinele întortochiate desfăcînd lanțul vagoanelor : lăsînd unele și 'adăugînd altele.

Timpu trece; clopotul sună a doua oră : Acesta e momentul revîrsării simțimentelor. Stringeri de mână, îmbrățișări, sărutări, urări de bună călătorie și de bun ream sînu de bună 'ntorcere și de bun găsire, multe amestecate și cu o ore-care dosă de lacrimi și suspine. Numai singuraticii și egoistii sed linisciți la locurile ce-au ocupat. Ceialaltii indeseșter ferestrele ori galeriile. Cei mai îndrăzneți, ori cei mai fără grijă, acceptă cel din urmă semnal pe peron, în apropiere însă de scara vagonului unde și-au așezat tîrăbutele, schimbînd încă un ultim cuvînt cu prietenii de cari peste un moment se vor despărți.

Dar a treia oră clopotul începe a băngăni. Un : „Sus, domnilor!” uriaș resună sub 'naltul acoperemînt de fer al peronului. O ultimă sărutare, un ultim adio și . . . sus! Conducătorul fluieră, locomotiva șuieră și mai 'ntîia abia mișcîndu-și roțile-i greoie, apoi din ce în ce iuțindu-și mersul, părăsesce gara urmată de un nesfîrșit șir de vagoane ce uruie îngrozitor; pe când cei reamși în urmă, răspund prin mișcări din mîni și falfări de batiste salutarilor ce li se adresează în acelaș chip de cătră cei plecați.

A C. Șor.

Adunarea din Beiuș

a Societății pentru înființarea unei școle române de fete în Oradea-mare.

— La 4/16 septembre. —

Înainte cu trei ani inteligența română din comitatul Biharia a înființat o societate pentru întemeierea unei școle române de fete în Oradea-mare. Această societate, constituindu-se pe temeiul statutelor sale aprobate și de guvern, ține adunări generale ambulante. Adunarea generală pentru anul curent s'a ficsat la Beiuș pe ziua de 4/16 septembre.

Inteligența română din Beiuș a luat măsuri de timpuriu, ca să garanteze un succes bun, și spre scopul acesta a ales un comitet, care să conducă toate afacerile. Acest comitet a compus un program interesant, care s'a executat spre mulțămirea tuturor.

Primul act fu

primirea comitetului Societății,

care a eșit din Oradea-mare în ajunul adunării generale, în frunte cu președinții sei prepositul Teodor Kőváry și vicariul Ieroteiu Beleş, fiind preșinți cassariul Nicolae Zigre, notarii Ioan Pop și Silviu Rezei și membrii Iosif Nestor și Iosif Vulcan.

Comitetul, întimpinat în călătoria sa în mai multe sate cu ospitalitate bucurasă, la 5 ore după mieznoapte a sosit la satul Pocola, unde fu bineventat de comitetul arangiător din Beiuș. În numele aceluia, președintele seu adv. Vasile Ignat a rostit un cuvânt de salutare bine inspirat, la care a răspuns președintele Societății Rds. preposit Teodor Kőváry.

Apoi conductul se puse în mișcare și pe la 6 ore sosi la Beiuș, unde oșpeții își ocupară cartirele ce li s'a destinat.

Sera la 7 ore tot publicul se adună în sala otelului urban, unde se dăde o

representațiune teatrală

în folosul Societății. De ar fi fost sala de trei ori atât de mare, dădă nici atunci n'ar fi încăput în ea lumea ce voia să participeze, deci astfel mulți fure siliți a se rentorțe acasă, necăpătându-și locuri.

Se jucară trei piese originale: „Doi țărani și cinci cărlani“, comedie cu cântece în un act; „Cinel-cinel“, comedie cu cântece în un act de Vasile Alecsandri; „Florin și Florica“, operetă într'un act de Vasile Alecsandri. Diletanții cari le interpretară, deteră probă nu numai de un zel laudabil, dar totodată și de o abilitate frumoasă. De aceea fure acoperiți de buchete și torente de aplause.

Mai mare efect a făcut piesa „Florin și Florica“, în care dădă Veturia Pop, prin jocul, costumul, vocea și grațiile sale, a fermecat pe toți cei din sală. Entusiasmul a ajuns la culme, când dsa la sfârșit a apărut în costum de vivandieră și defilând pe scenă s'a scos sabia, cântând: „Bravi ostași ai României“.

Asemene fure aplaudate și dădărele Silvia Bocșan, Aloisia Creț și Rosalia Onaga, cari jucară în celelalte piese; er dintre bărbați, dnii Ioan Pop și George Morariu căusară publicului momente de adevărată plăcere.

Representațiunea, condusă de dl prof. A. Bălaș, se încheiă la 11 ore, producând un vinit considerabil.

În ziua următoare, după celebrarea serviciului divin, se deschise

adunarea generală

în casele bravului comerciant dl D. Negrean, care puse la dispozițiunea Societății tot etagiul și carele în calitate de cassier al comitetului de primire osteni mult pentru asigurarea succesului.

La adunare participă un numer mare de membrii, între cari vedurăm cu plăcere și o frumoasă cunună de dame. După discursul de deschidere al președintelui

Rds. D. Teodor Kőváry, luă cuvântul protopopul Au Antal și în numele Beiușenilor salută cu multă elocinț adunarea generală.

Ș-atunci o surprindere delicată se presintă adunării. Trei copile merșeră în mijlocul salei și una din ele Lucia Frent, o copilă cam de 6—7 ani, prin cuvinte bine compuse și bine rostite, salută în numele fetițelor adunarea Societății pentru școlă de fete. Aplause generale i răspunseră.

Trecându-se la ordinea zilei, se aleseră notarii adunării în persoanele dlor: parocul Romul Mangra și notarul Ioan Gherlan. Apoi secretariul Societății dl secretar episcopesc Silviu Rezei celi raportul comitetului despre activitatea acestuia dela ultima adunare generală; cassarul Societății dl avocat Nicolae Zigre raportă despre starea fondului, din acest raport se vedu, că fondul Societății în anul trecut a crescut cu 282 fl. și astfel Societatea are în bani gata 927 fl. 37 cr. în obligațiuni private 3889 fl. 70 cr. cu totul 4817 fl. 7 cr.

S'a ales o comisiune, la care să se înscrie membrii noi și care să încasseze taxele dela membrii noi și vechi. Această comisiune s'a compus din dnii: protopopul Augustin Antal, judele reg. Paul Pop și avocatul George Lazaru. S'a mai ales o comisiune pentru revederea socoților cassarului, în persoanele dlor: protopopul Elia Moga, avocatul Vasile Ignat și comerciantul D. Negrean.

Aceste comisiuni se retraseră în odăi laterale și până când lucrară, dl profesor gimnasial Vasile Leșan întrețină publicul cu o disertațiune bine primită și intitulată: „Pozițiunea femeii“, care se va publica în foia noastră.

După aceea raportară comisiunile. Ceea pentru înscrieri, prin referentul seu dl Paul Pop, aduse la cunoștință că s'au subscris peste 800 fl. din cari 275 fl. s'au și platit. Ceea pentru examinarea socoților, prin raportorul seu dl Vasile Ignat, anunță că le-a găsit în ordine și a făcut mai multe propuneri cari fure primite.

Espirând trei ani, comitetul își depuse mandatul, dar — la propunerea dlor Antal și Ignat — fu reales, dimpreună cu președinții sei.

Ca loc pentru adunare în anul viitor dl Augustin Antal propuse Vașcou, dl George Pop Careii-mari, er Iosif Vulcan în numele mai multora invită adunarea la Oradea-mare. Această din urmă invitare se primi.

Pentru verificarea procesului verbal se alese o comisiune în persoanele dlor: protopopul Vasile Pop, avocatul Ambrosiu Creț și parocul Nicolae Groze.

După aceste președintele încheiă adunarea.

La două ore toți cei preșinți se întruniră la

banchetul

care se arangiă în curtea cofetăriei, la umbra arborilor și la sunetul muzicei, participând și câțiva frați unguri: inspectorul școlar din Oradea-mare și căpeteniile autorităților locale civile.

Societatea întrunită își petrecu vesel și când vini rëndul toasturilor, președintele Kőváry luă cuvântul și închină paharul prim pentru regele și regina; apoi v. președintele Ieroteiu Beleş pentru stăpânire, erăș Kőváry pentru inspectorul de școle Orban Șipoș; Vasiliu Ignat pentru presidiu și comitetul Societății; Iosif Vulcan pentru inteligența română din Beiuș; judele reg. Geiza Kosztka, reflectând lui Vulcan, pentru frațietate și institutul de fete; inspectorul de școle Șipoș pentru simțul patriotic; Augustin Antal pentru Iosif Vulcan; Iosif Vulcan pentru viitorul fericit; învățătorul Fekete. în versuri, pentru fondătorii Societății; Paul Pop pentru judele r. Kosztka.

Banchetul oficial tocmai se încheiă, când dna Irina

Antal trimise pe măsură 35 de butelii mari de vin escelent holodan. Oșpeții sculați dela măsură, ocupară mai toți loc erăș și petrecerea se continuă — neoficial. Se dăseră apoi multe toasturi, dintre cari cel dintău pentru dna Antal, se cântară cântece naționale și astfel petrecerea animată se lungi până s'era la 6 ore.

În aceeaș s'era la 9 ore ne întrunirăm erăș, la

b a l u l

care se ținū în sala otelului urban, tot în folosul fondului pentru școlă de fete.

Un public frumos, mare și ales; niște dame în adevăr încântătoare și costume naționale pitoresci, — etă impresiunea noastră generală. Păcat, că sala este pre mică și astfel nu s'a putut danța comod. Acesta însă n'a împedecat tinerimea d'a jucă până demineta la 5 ore.

Dintre danțurile noastre s'au jucat „Ardelena” și „Romana”, arangiată cu multă dibăcie de dl profesor Ioan Clintoc.

Dintre damele presinte un amic ni-a notat următoarele nume:

Domnele: Elisabeta Mihut în mētasă neagră, Irina Antal în mētasă vēnetă, Ermina Ignat în atlas lilla, Antonia Pop în mētasă neagră, Rosa Andru din Dumbravani în mētasă bordeaux cu dantele, Elisabeta Butean în mētasă neagră, Adollina Oltean din Lugos în mētasă vēnetă, Elena Kosztka în mētasă bordeaux cu catifea, Eleonora Grünwald în mētasă bordeaux, Catarina Creț în mētasă neagră, Elena Benedek mētasă surie, Antonia Simai mētasă neagră, Cornelia Boni în costum național, Catarina Oncea din B.-Lazuri, Maria Gențiu din Ceisora, Elena Vass, Etelca Glite, Ana Belényesi, Laura Moga din Papmezeu, Maria Cosma, Ana Majorescu din Ursad, Maria Cosma din Homorog, Ana Ardelean, Elena Crișan, Rosalia Steiner;

— domnișorele Silvia Boesșan, Aloisia Creț, Adela Curtescu, Rosalia Onaga — tôte în costum național,

Irina Antal în mētasă albă, Veturia Pop din Chereșuș în mētasă rosa, Florica Palladi din Feniș, Eufimie Duma, Rosalia Herman din Răbăgani, Adaiberta Pop, Iuliana Handlos din Salonta, Rosalia Nemet, Antonia Ditrich, Florica Leșan, Maria Indre, Florica Mihălyi.

În ziua următoare o frumoasă societate a făcut

excursiune la Portale,

spre originea Crișului, unde ș-a petrecut foarte bine, întorcându-se noptea târziu.

A treia zi și cei din urmă oșpeți se depărtară, ducând suvenirii dulci din acesta adunare românească bine reușită.

Cronică teatrală bucureșcenă.

(Reprezentățiune în folosul victimelor dela Ischia.)

Sâmbetă 27 august (8 septembrie), din inițiativa dlui L. Gazzavillan redactorul ziarului „Frăția-Italo-română” și sub președența de onoare a dlui comite Tornielli, ministru plenipotențiar al Italiei în capitală, s'a dat în localul fostei grădine Stavri, o reprezentațiune în folosul victimelor teribilei catastrofe dela Ischia. Un comitet compus din mai multe persoane distinse d'aci, secundă pe inițiatori spre reușita scopului lor. Cu drept cuvânt se pōte dice, că serata a fost splendidă.

Dl Gabrielescu, cunoscutul și simpaticul nostru tenor, deschide serata, intonând cu un entusiasm musical lesne de înțeles și ținând în mână stângă tricolorul italian: Cântul Italiei către România. Freneticele aplause cu care publicul cunoscător l'a gratificat, i arătau în destul decă a cântat bine s'eu nu.

Dl Iuliu I. Roșca, distinsul nostru poet, împins de

dorința de a contribui la splendorăa acestei serate, a recitat o traducțiune, făcută de el însuși pentru acesta ocașie, a unei bucăți din Lamartine „Ischia” și a prețferit a recita numai partea lirică a acestui cap d'operă de poezie descriptivă, cu tôte că eră tradusă într'ega bucată. Decă Lamartine ar vedē astăzi Ischia, ce accente dureroșe n'ar scōte el din inima lui plângend pe ruinele ei? Eri fericire, astăzi lacrimi . . . Ce contrast!

S'a dīs de cineva, care trebuie s'fi fost un om foarte inteligent, că o traducțiune bună este tot atât de meritōrie ca originalul. E bine, tinerul Roșca, se pōte fāli din acest punct de vedere că a reușit. Celind „Ischia” lui Roșca, o găsești tot atât de frumoșă ca cea a lui Lamartine. După stăruința unora din prietenii poetului, traducțiunea s'a tipărit și în s'era reprezentațiunii eră espusă spre vëndare în folosul victimelor dela Ischia. (O reproducem și noi în nr. presinte. Red.)

Dra Th. Marinescu, care a urmat imediat dlui I. Roșca, a probat încă odată mai mult, că a făcut un fel de monopol de interpretație musicală românească și că numai singurā scie a găsi accente cari vorbesc d'a dreptul inimei. O felicităm și i mulțumim din inimă pentru plăcerea ce ne-a procurat.

În fine dna Frederica Fieschi Rénier incheiă prima parte a programului, esecutând la piano una din fantasiile cele mai dificile ale lui Meyerbeer, estrasă din vestita operă Hugenoții. Agilitatea digitațiunii, observarea scrupuloșă a nuanțelor fantasiei, menținerea cântului chiar în cele mai nebunatice variațiuni ale măestrului, fac din dna Renier, o pianistă escelentă. Păcat, că pianul a pierdut mult, resunând aproape sub cerul liber.

A doua parte a programului conținea spirituala comedie a dlui V. Alecsandri „Rusaliele”. A fost interpretată cu multă vervă. Etă un cas în care cu drept cuvânt se pōte dice, că atât meritul autorului, cât și al actorilor s'unt egale.

Grațioșă dra A. Welner, care deschidea partea a treia a programului, cântă cu o voce dulce și bine timbrată acel cunoscut suspin musical al lui V. Robaudi „La Stella Confidente”. Pentru că este cam periculos a face laude trei Welner (și când dīc laude, înțeleg adevărul), voi spune numai, că publicul, care nu se teme de nimic și de nimeni, i-a făcut o adevărată ovațiune prin prelungitele și freneticele aplause ce i-a acordat, și ve asiguri că ele nu a fost cătuși de puțin furate.

Dl I. D. Ionescu i urmăză. Ce lucru s'ar mai putē dice despre dlui, lucru ce sute și mii pân'acum s'eu nu-l fi dīs, scris s'eu cugetat!

Serata se incheie prin esecutarea „Bătutei și Călușerului” de cunoscutii Mocean și Velescu. Ca s'eu pōtă cineva înțeleg entusiasmul ce a produs aparițiunea și jocul acestor campioni ai danțului național în România, trebuie s'eu vedă și atunci, de sigur, nu va găsi alte cuvinte ca s'eu exprime ce-i simte inima, de cât monotonul, dar în același timp expresivul: perfect!

Societatea bucureșcenă a contribuit în tôte modurile la acesta serată. S'a organizat asemeni și o tomboală din diferite obiecte oferite; o mulțime compactă o inconjură în fie-care moment.

Dan Dry.

Literatura si arte.

Bustul lui Pascaly, lucrat de sculptorul român Georgescu, după ce la Paris a fost turnat în bronz, a sosit dīlele trecute la București. Bustul se va aședă în

foierul Teatrului Național, cu ocasiunea deschiderii stagiunii viitoare, care se va face la 1/13 octombrie.

Sciri teatrale din Bucuresci. Am anunțat ieri, dice „Națiunea”, că repetițiunile la teatrul național s'au început. Stagiunea se va deschide cu una din piesele „Desfrânării”, comedie de Emile Augier, localizată de dl D. R. Rosetti, seu „Angelo, tiranul de Padova”, dramă de Victor Hugo, seu în fine „Feta dela Cozia”, dramă istorică în versuri de dl Iuliu Roșca, care a fost premiată anul trecut și d'atunci așteptată însă dar până acum pe scenă. Dintre acestea se va alege în cele din urmă aceea în care se vor pute mai bine releva mai mulți actori. Se crede că acesta va fi „Desfrânării”. Dacă însă din cele șapte-opt comedii venite la concurs până ieri, când s'a închis termenul, se va găsi vreuna care să îndeplinească mai complet condițiunile, se va schimba otărîrea și stagiunea se va deschide atunci cu cea premiată.

Di Iason Bianco, care a publicat și în foia noastră câteva poezii, a dat sub tipar o culegere din seriile sale. Venitul curat se va împărți între fondul seminarului ce se înființează la Arad și între al gimnasiului românesc din Beiuș.

Călințarul umoristic apărut anul trecut în editura „Familiei” sub titlul „Catastihul Dracului” s'a pus sub tipar și pentru anul viitor și va apăre în curând. Comandele deja se primesc.

Diare nouă. Dela Bucuresci se anunție, că în curând vor apăre acolo următoarele diare nouă: „Curierul Capitalei” supt direcțiunea dlor Teodor Augustin și altora dela „Binele Public”. Apoi vor urmă diarele: Farul, Regenerarea, Conservatorul, Plevna internă, Patria, Curcanul și altele. La 15/27 septembrie va eși unul cu tendințe radicale, „Standardul”, ilustrat. Ni se mai anunție unul umoristic: „Gologanul”. Dacă am fi avut acesta rodnice și în porumb, ce bine eră! — esclama „Românul”.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl T. Maiorescu a luat inițiativa d'a contribui pe fie-care lună pentru întreținerea poetului Eminescu în casa de sănătate. — Dl B. P. Hădeu s'a rentors d'ilele trecute la Bucuresci, din o călătorie prin Belgia și Olanda, unde a cercetat arhivele și bibliotecile. — Dl Gr. Tocilescu s'a rentors la Bucuresci din Dobrogea, unde a făcut pre interesante descoperiri archeologice. — Dl dr. Pic, cunoscutul profesor din Praga, contrar al teoriei lui Roessler, după ce a călătorit prin România, Dobrogea, Bănat, Bucovina, acum petrece în Transilvania.

Hymen. Dl dr. Iosif Pop, avocat în Șomeudmare, la 11 septembrie ș-a serbat cununia cu domnișora Isidora Mihalca, fiica vice-comitelui din Marămuș, Vasile Mihalca.

Un toast al reginei României. La serbarea aniversarie a luării Griviței, în 30 august (11 sept.), regele a oferit batalionului care se află la Sinaia un dejun militar, la care luă parte și regele cu regina. După toastul regelui, regina sculându-se, a rostit următoarele cuvinte: „Rădic acest păhar în onorea mamelor române, cari au dat pe fiii lor țării!”

Monumentul dela Plevna al soldaților români căduți acolo s'a inaugurat la timpul anunțat și de noi cu solenitate mare. După serviciul divin s'a pronunțat discursuri de către domni general Ipatescu și colonelii Candiano Popescu și Herkt, membrii delegațiunii române militare. Apoi urmă un banchet, oferit soldaților ro-

mâni din delegațiune de către primarul din Grivița, care a ridicat un toast în sănătatea regelui și a reginei României. Sora un alt banchet a fost oferit ofierilor români de către poporațiunea din Plevna. În timpul banchetului a sosit o depeșă de felicitare și dela principiele Bulgarei. Monumentul e de piatră și e lucrat de sculptorul Storek; temelia sa e de beton amestecat cu spărturi de ghiulele adunate de pe câmpul de luptă dela Grivița. Autoritățile din Plevna au luat în primire acest monument și se 'nsărcinără spre a face lui pază.

Congresul studenților români se deschise joi în 8/20 septembrie la Turnu-Severin. După programa anunțată, vineri se ținu banchetul, er sâmbeta congresul se închise. Direcțiunea căilor ferate române a acordat o reducere de 50 la sută studenților universitari, cari se duseră la acest congres.

Necrolôga. Dr. Iosif Miescu, medic în Lugoj, a încetat din viață în etate de 49 ani, lăsând în doliu pe soția sa Maria născ. Șerban și numeroase rude. — G. I. Bômben, comerciant de frunte în Brașov, a murit la 12 septembrie, în etate de 45 ani.

Problemă matematică

de Iacob Străjan.

A. a dis către B.: Știi ce vecine și coleg, dă-mi tu din oile tale una și atunci eu am de două ori cât tine.

B. i-a respuns lui A.: Firesce, asta ar fi chiar frumos; mai bine dă-mi tu una din ale tale și atunci vom fi egali fiesce-care cu numărul lor.

E întrebarea, că câte oi a avut A. și câte B.?

Terminul de deslegare e 4 octombrie. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea ghicitei de puncte din nr. 27:

.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.

Deslegare bună nu ni-a vinit dela nimene, dă-mi pentru că în publicarea ghicitei s'a strecurat o greșelă și anume din sus în jos este cu un șir de puncte mai mult; deci punctele și din stânga în dreapta și din sus în jos trebuie să fie tot câte 6.

Călințarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbătorile.	Sorele resare	Sorele apuz
Duminecă	11	23	Cuv. Theodora.	5 51	5 53
Luni	12	24	Mart. Autonom.	5 52	5 51
Marti	13	25	Mart. Corneliu.	5 53	5 49
Mercuri	14	26	(†) In. Sf. Cruci.	5 54	5 47
Joi	15	27	Sf. Nichita.	5 55	5 46
Vineri	16	28	Mta Efimia.	5 56	5 44
Sâmbetă	17	29	Sfânta Sofia.	5 57	5 42

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.